

VRAGEN

door de leden van de raad gesteld overeenkomstig artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Groningen.

2002/2003.- Nr. 47.

VRAGEN van de SP-fractie van de heer P.W.G. Verschuren
betreffende fraude-onderzoek WAO'ers.
(Binnengekomen: 10 oktober 2002.)

De Groninger Gezinsbode van 4 oktober deed verslag van een onderzoek van het Rif-Noord naar mogelijke fraude bij WAO-ontvangers. Rif-Noord-voorzitter (en tevens wethouder van Groningen) Schuiling concludeerde in het artikel dat er van WAO-fraude op grote schaal geen sprake is. Hij onthulde ook hoe het onderzoek is gegaan: 'In dit Rif-onderzoek hebben we gekeken wat iedereen doet.' Verderop in dit artikel werd dat als volgt omschreven: 'Cliënten die elke ochtend op een vast tijd hun woning verlieten werden gevolgd.'

En dan zakt mij de broek af. Blijkbaar heeft het Rif zomaar willekeurig, zonder dat er sprake was van enige verdenking van fraude WAO'ers geobserveerd en vervolgens voor een deel gevolgd.

Ik heb in de raadscommissie nog de discussie meegemaakt bij de totstandkoming van het Rif.

Uitdrukkelijk is toen gesteld dat het zich bezig gaat houden met de grote, georganiseerde fraude. Mijn mening is dat het Rif zich inderdaad daartoe moet beperken en zich niet bezig moet houden met het observeren van toevallige WAO'ers. Fraude moet aangepakt worden. Maar het als verdachten beschouwen van willekeurige WAO'ers is absurd.

Op basis van bovenstaande heb ik de volgende vragen aan u:

1. Welke werkwijze heeft het Rif exact gevolgd bij zijn onderzoek naar fraude onder WAO'ers?
2. Waarom is voor deze aanpak gekozen? Hoe kan het dat willekeurige WAO'ers behandeld worden alsof ze verdachte zijn?
3. Hoe verhoudt zich deze werkwijze met de toezegging bij de instelling van het Rif dat de instantie zich zou richten op de grote georganiseerde fraude?
4. Waar ligt voor u de grens tussen het voorkomen van fraude en het respecteren van de persoonlijke levenssfeer van mensen waartegen geen enkele verdenking is?

Het college beantwoordt deze vragen als volgt:

Groningen, 6 november 2002.

Vraag 1, gevolgde werkwijze.

Tot het onderzoek naar WAO-fraude is unaniem besloten door de stuurgroep Rif-Noord op 16 februari 2001. De gemeente Groningen is een van de partijen in de stuurgroep. De stuurgroep wordt voorgezeten door de wethouder Sociale Zaken van Groningen. Daarnaast werd het onderzoek gesteund door de gemeente Emmen (wethouder A. Kleine Deters) en Leeuwarden (wethouder H. Hafkamp), de Belastingdienst, de Arbeidsinspectie, het Openbaar Ministerie, de Sociale Verzekeringsbank en de politie.

Bij dit besluit is een plan van aanpak vastgesteld. Het onderzoek heeft met name betrekking gehad op WAO-cliënten van Gak, Cadans Sfb, Uszo en Guo. De vertegenwoordigers van die organisaties hebben in de stuurgroep eveneens ingestemd met de projectopzet.

Het eindrapport is 31 mei 2002 vastgesteld door de stuurgroep Rif-Noord. Een persbericht over het eindrapport is landelijk vastgesteld.

De gevolgde werkwijze is volledig beschreven in het openbare eindrapport "Arbeids(on)geschikt?". Een exemplaar van dit rapport ligt ter visie. Een exemplaar van het persbericht is toegevoegd.

Alle onderzoeken die het Rif-Noord wil gaan doen worden altijd vooraf voorgelegd aan het Landelijk Overlegplatform, die de uiteindelijke toestemming ook moet geven. Tevens voert het Rif-Noord onderzoeken uit die deel uitmaken van een landelijk onderzoek.

Vraag 2, motivering van de gekozen aanpak.

Er is geen sprake van dat de groep WAO-cliënten als verdacht is aangemerkt. De motivering van de werkwijze komt er kort samengevat op neer dat alleen feitelijke waarnemingen voldoende inzicht over de omvang van zwart werk kunnen opleveren. De groep WAO-ers is willekeurig gekozen. Er zijn uitsluitend controlewaarnemingen uitgevoerd op basis van de bestaande controlebevoegdheden.

Pas na afloop van de waarnemingen kon nagegaan worden of (en zo ja in hoeverre) de inlichtingenplicht ten opzichte van het uitvoeringsorgaan geschonden was.

Voorzover daarna sprake was van een mogelijke verdachte, zijn geen controles meer uitgevoerd en is de zaak voor nader onderzoek overgedragen aan de bevoegde opsporingsinstanties. Eén van de belangrijke conclusies uit het onderzoek is nu juist dat WAO-ers niet frauderen.

Vraag 3, taken Rif-Noord in relatie tot de werkwijze in het onderzoek.

Uw raad heeft in maart 1999 besloten tot de vorming van een Rif-team in Groningen. In het betreffende raadsvoorstel staat dat het primaire doel van de Rif-teams het bestrijden van fraude met bijstand en sociale verzekeringen is. In het raadsvoorstel is aangegeven dat het onderzoek zich vooral richt op werkgevers en doelgroepen. De projecten zijn uitsluitend gericht op controle, niet op opsporing. Achterliggende gedachte bij het onderzoeken van doelgroepen, in dit geval WAO-cliënten, is inzicht krijgen in fraudegevoelige sectoren.

Grote georganiseerde fraudes overschrijden altijd de grenzen van het strafrecht en zullen meestal beoordeeld worden door de nieuwe SIOD. De Rif-werkwijze is vooral gericht op preventie: inzichtverschaffing, aanbevelingen, organisatorische en procedurele verbeteringen. Deze worden neergelegd in een vertrouwelijke begeleidende nota en landelijk aangeboden.

Vraag 4, respecteren persoonlijke levenssfeer.

Omdat geen sprake is van verdachten, vallen de controlewaarnemingen buiten het strafrecht. Op grond van de algemene privacybescherming dienen de waarnemingen wel beperkt en begrensd te zijn. Het OM heeft hiervoor in een brief een aantal criteria benoemd. Deze brief is als bijlage opgenomen bij het eindrapport. Over de beoogde projectopzet heeft op dit punt uitgebreid vooroverleg plaatsgevonden met het Openbaar Ministerie. Bij observaties dient het OM altijd toestemming te verlenen.